

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošiljanjem na dom
za celo leto 3 gl. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrť leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v dijaškem
semenišču (Knaben-
seminar.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

Slovenski GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopis.
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spro-
jemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice, če
se natisne onkrat 8 kr.
dvakrat . . . 12 „
trikrat . . . 16 „

Liberalna sedmina pa konservativno-narodni domlatki.

Po 7mesečnem sitnem delovanju so naši poslanci domlatili liberalno-ustavaško slamo. Prvo zasedenje so završili srečneje, nego smo jeseni se nadejali. Državi so dali, česar ta letos in gledé vojaštva 10 let naprej potrebuje. Narodnim pravicam so pot odprli do djanske porabe; delali so neumorno priprav, da v prihodnjem zasedenju začnejo celiti rane, katere je liberalno-nemško ustavaštvo vsekalo duševnemu in gmotnemu blagostanju; in naposled so ob tla vrgli toliko ošabno, predrzno, Avstriji škodljivo nemško-liberalno stranko. Slovenski, dalmatinski in nemški konservativci pod grofom Hohenwarthom („klub desnice“) so trdno držali s Čehi pod dr. Riegerjem („česki klub“) in s Poljaci („poljski klub“) tako, da so liberalci zmiraj bili v manjšini. Sprva ošabni ustavaki so bili čedalje bolj ponižani, naposled popolnem pobiti in potrti. Zgubili so 3 poslance gornje-avstrijske, izneveril se jim je ljubljeni Stremajer, obnašali so se v državnem zboru tako neotesano, zagrizeno, in trepasto, da so prišli še ob tisto zaupanje, katerega so do sedaj v višjih krogih imeli. Komaj je državni zbor sklenjen, uže je slišati, da zadbimo novo ministerstvo, očiščeno liberalnega ustavaštva. Bog daj! Ker tako imamo trdnega upanja, da bo v Avstriji zopet boljše!

Iz navedenega si lahko sedaj sami domislamo, kako je moralo ob konci tega zasedenja liberalcem pri sreji biti. Iz visočine 19letnega gospodstva vrženi šli so pred slovesom obhajati politične svoje sedmine. V gostilnici „pri zlatem jagnjetu“, blizu tam, kder imajo dunajski judje svoj tempel, najeli so dvorano in v njej veliko pojedino, prav sedmino! Razven jedil in pijače bilo je vse žalostno. Iz vseh govorov in napitnic slišati bilo je samega jamranja po zgubljenem gospodstvu. Mnogoletni vodja ustavaški, zagrizenec dr. Herbst, je v svojej togoti starega Schmerlinga pozival na pomoč, ministra Stremajerja pa srdito izobčil iz ustavoverne stranke. Sklenil je napitnico z besedami: „jaz sem

se postaral in ne bodem učakal opetne zmage ustavoverske“. No, mi rečemo veselega srca: amen! Za Herbstom hoteli so še nekateri govoriti pa ni bilo mogoče. Kajti gospodje so se pri vinu ugreli in začeli, kakor „Neue freie Presse“ poroča, „divjati“ da ni razumel več drug drugega. Takšna je bila politična sedmina nemških liberalcev!

Celó drugače bilo je pri poslancih naše stranke. Tudi ti so priredili večerjo za slovo, vsak „klub“ posebej. V klubu desnice napil je prvič grof Hohenwarth svitlemu cesarju, okolo katerega se vrstijo vsi zvesto udani narodi. G. Lienbacher je potem napil grofu Hohenwarthu, ki je kot načelnik klubov vse lepo vodil. Minister grof Falkenhain (liberalci niso imeli nebenega ministra med seboj, in doseďanjega ljubljence Stremajerja so v svojej jezi izobčili) je hvalil srčnost in vstrajnost naših poslancev. Izvrstna bila je napitnica našega poslanca barona Goedelna, ki je povdarjal, „kako je „desni klub“ živa podoba mile nam Avstrije, ker je v sebi združil Slovence, Hrvate, Italijane in Nemce v lepej zastopnosti, vojvodo, kneza, visokega dahovenskega dostojanstvenika pripravil k vzajemnemu delovanju z mestjanom, vojakom, uradnikom, kmetom. Nasprotniki so nas skušali razpreti med seboj, a bili smo složni in zato zmagali. Največ k tej slogi pripomagal je grof Hohenwarth.“ Dekan Pflügl napil je Čehom, knez Liechtenstein Poljakom, grof Margheri narodnej duhovščini, Zehetmayer kmetom, naš poslanec dr. Vošnjak slovenskemu predsedniku na Kranjskem, g. Winklerju. Sedaj se pa odpró dveri in prijazno vstopijo Čehi pod vodstvom dr. Riegerja, ki je prišel pozdravljat in se zahvalit za podporo, zlasti grofu Hohenwarthu. Ker je bila dvorana českega kluba prostornejša, preselili so se vsi k Čehom, kamor so tudi povabljeni Poljaci došli. Vsa večina državnega zbora bila je k veselim domlatkom zbrana in se radovala svoje zmage. Vodja poljski, vitez plem. Groholski, je djal: „vsak zavezni klubov je posebej obhajal večerjo za slovo. Naposled smo vendar vsi prišli zopet skupaj. Mnogo smo dognali v zadnjem zasedanji. Vsak je storil svojo dolžnost.

Vender glavna zasluga gre moževi, kateri je vse vodil, grofa Hohenwarthu. On je kot minister uže pred 10 leti dovolil Poljakom posebnega ministra pri cesarji, tudi Čehom ga je hotel dati. On je vse vodil modro, opazno, zmerno in trdno, pod njegovim vodstvom dospemo do zaželene konečne zmage, on je zastopnik nazorov, kateri so združevali vse 3 klube.“ Grof Hohenwarth je odgovoril, „da ti nazori niso le njegovi, ampak vseh navzočih in zato upa, da proderó do popolne zmage“! Ob 8. uri zvečer so se razšli poslanci in se podali domov, da se jeseni okrepečani vrnejo k novemu delovanju. Naši slovenski, štajerski poslanci, gosp. baron Goedel, g. Mih. Herman in g. dr. Vošnjak so volilcem lani danej besedi zvesti ostali ter grofa Hohenwartha vseskozi podpirali in nam tako doglali, da so bile resolucije o slovenskem podučnem jeziku v pripraviščih in srednjih šolah sprejete. Bodi prisrčna zahvala in slava vsem!

Knez Al. Liechtenstein o sedanjem šolstvu.

III. Tretja napačnost pri novem šolstvu mi je ona, vsled katere se narodnim pravicam ne ustreza, kar je veliko krivo nemir in prepričkom med avstrijskimi narodi. Deželni šolski svet ima vse šolstvo v posameznih deželah v svojej oblasti. Zatorej bi uže postava sama bila morala skrbeti v deželah, kder prebivata po dva naroda, za to, da nebi mogel deželni šolski svet svoje oblasti zlorabiti jednej narodnosti v korist drugej pa na kvar. Žali Bog, za to se ni skrbelo in torej vidimo mnogo krivice prihajati na dan. Na Českem na primer šteje deželni šolski svet samo 5 Čehov, a 17 Nemcev, to pa takšnih, ki veljajo kot najstrastnejši strankarji in vodje nemško-liberalne stranke. To se je kmalu tudi prikazalo na svetlo. Za nemško dečo so v vsakem kotu stavili šole, množili razrede, med tem ko so pri českem prebivalstvu povsod ovire delali. L. 1877 je ovi deželni šolski svet za nemške šole iz deželne blagajnice posodil 195.000 fl. za česke pa samo 29.000 fl. čeravno je Čehov v deželi škrat več, kakor pa Nemcev. Vsled takšnega strankarskega samovoljstva imajo sedaj Čehi 600 učilnic in 1000 razredov v primeri do Nemcev premalo.

Jednake krivice godijo se tudi Slovencem. Ob nemškeje meji želijo Slovenci sami, naj bi se v šolah učilo nekaj nemški, ker je znanje tega jezika ondi potrebno. Toda ovo potrebo uporabljajo sedaj v tako brezpametno in posilno ponemčevanje, da se Slovenci po vsej pravici pritožujejo. Kajti le pomislimo sledeče: novih učiteljev dobivajo Slovenci iz učiteljskih pripravnišč v Mariboru in Ljubljani. Toda v teh šolah je učni jezik nemščina. Prihodnji učitelji se tedaj niti materinščine ne morejo pravilno naučiti niti se njej privaditi, da bi potem uspešno podučevali. Noveji čas imajo v Gradci na nemškem učiteljski za učiteljice nemških deklet, katerim dajejo 2 uri na teden nekaj

slovenskih besed naučiti se, da jih potem k slovenskim otrokom potisnejo, akoravno se tem ženskam o slovenskem podučnem jeziku nikoli še prav sanjalo ni. Ob nemškeje meji je v Irazrednih šolah slovenskih uže v pol letu nemščina predpisan predmet, ko s tem vender druga ne dosežejo, nego da otroke motijo in zadržujejo v prvem najpotrebnejšem podučevanju. Nemški narod, kojemu prištet biti sem jaz ravno tako ponosen, kakor kateri bodi izmed tukajšnjih nemških gospodov, je v Avstriji številen in močen dovolj, da zamore mirnljubnim slovanskim sodržavljanom pravičen biti (Dobro, na desnici). Nam res ni treba sebe pomnoževati in krepiti s ponemčenjem drugih narodov, ko bi to tudi še mogoče bilo. Ali to sedaj niti mogoče ni. Sedanji ponemčevalci so se za 1000 let prepozno zglasili. Slovanski narodi probudili so se k novemu življenju; oni nam stojijo nasproti prerodeni, živahni in mladostni (Dobro, na desnici). Ako so se Nemci leži probudili k novemu življenju, ker niso imeli toliko opovir premagati, zato nesmejo nikakor zavidati, če se tudi sosedni narodi preroditi želijo, kar se bo, čeravno težeje, počasniše, a vender jednako gotovo zgodilo (Dobro, na desnici). Zato pondarjam, da se imajo in bodo tudi Slovencem narodne pravice v šoli priznale (Dobro, izvrstno, na desnici).

Gospodarske stvari.

Kmetijska napredovalna šola pri št. Juriji na južni železnici.

V. Dne 6. majnika smo napravili učenci 5. izlet v Šmarije. Poidoč smo se razgovarjali, kako bi se naj plevel zatiroval, namreč tako-le: Vsaki kmet naj pazi a) da se ne krmi plevel, kedar je zrelo seme v njem, b) da ne nastilja ž njim, c) naj ga ne spravlja na gnojišče, d) naj ga ne meče v potoke, na pota ali ceste, kjer potem voda dozorelo seme ob času nagle vode ali plohe zopet na polja odnaša, e) naj ga meče na primeren kraj, da se posuši in potem seže ali pa vrže naj se na kompost, v kojem 3 leta leži, da zamore popolnem sprhneti, f) naj še nezreli plevel popiplje in na kompost spravi. Tako pa mora vsaki kmetovalec vestno delati, ker le vzajemno postopanje zamore pomagati vsem in vsakemu.

Skrbeti mora naposled kmetovalec za snažno brezplevelno seme. Ogledovali smo tudi cvetje sadnega drevja. Spoznali smo, da bo pri nas jablan letos malo ali zelo nič obrodila. Najšli smo namreč skoro v vsakem cvetu črva ali pa majhnega hrošča z rilčekom, kateri je v cvetu že prihodnji sad za letos pokončal. Vsaka jablan ima cvetje, katero se je v teh deževnih dnevih razvijalo, sploh od teh živalic pokončano. Cvetje hrušek pa je še dozraj popolnem zdravo. — Govorili smo o žolnah, sovah, čuku in škvorcu in o koristi teh ptičev. Priporočali so nam g. učitelj varstvo teh ptičev